

ВИСНОВОК

**Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України
з Європейським Союзом
щодо проекту Закону України
про внесення змін до Закону України "Про публічні закупівлі"
щодо закупівлі природного газу
(реєстр. № 3176 від 05.03.2020, Белькова О.В., Железняк Я.І. та інші)**

1. Загальна характеристика законопроекту

Проект Закону України розроблений з метою удосконалення діючого законодавства для створення можливостей для купівлі оператором ГТС короткострокових стандартизованих продуктів газу на торговій платформі, тобто біржі, що дозволить забезпечити прозорість, вільний доступ до інформації та залучення великої кількості учасників – суб'єктів ринку природного газу. Запровадження таких змін сприятиме підвищенню ліквідності, розвитку оптового ринку короткострокових стандартизованих продуктів при придбанні природного газу для балансування системи, покриття власних виробничо-технічних потреб та технологічних витрат.

Як зазначають автори законодавчої ініціативи, прийняття Закону України про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо закупівлі природного газу дозволить зменшити витрати Оператора ГТС на балансування та відповідно зменшить вартість такої послуги для інших учасників ринку природного газу.

Такі зміни, як зазначено в пояснювальній записці, відповідають європейським нормам, зокрема Додатку XXVII-В до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, Регламенту Комісії (ЄС) № 312/2014 від 26 березня 2014 року про Мережевий кодекс балансування газу в газотранспортних системах.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до сфери дії права Європейського Союзу

Проект Закону за предметом правового регулювання належить до сфери державних закупівель, що відповідно до Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18 березня 2004 року № 1629-IV належить до пріоритетних сфер, в яких здійснюється адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу та охоплюється зобов'язаннями України передбаченими у рамках Глави 8 «Державні закупівлі» Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

3. Відповідність законопроекту праву ЄС

Відповідно до статті 153 Угоди про асоціацію, Україна забезпечує поступове приведення існуючого та майбутнього законодавства у сфері державних закупівель у відповідність до *acquis* ЄС у сфері державних закупівель.

Згідно з положеннями Глави 8 Угоди про асоціацію, у процесі адаптації законодавства України до законодавства ЄС необхідно враховувати термінологію, процедури та інші норми, зокрема, Директиви 2014/24/ЄС від 26 лютого 2014 р. про державні закупівлі, якою скасовується Директива 2004/18/ЄС (далі – Директива 2014/24), і Директиви 2014/25/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого 2014 р. щодо здійснення закупівлі організаціями, що працюють у водному, енергетичному, транспортному та поштовому секторах, якою скасовується Директива 2004/17/ЄС (далі – Директива 2014/25).

Разом з тим, на виконання зобов'язань України за Договором про заснування Енергетичного Співтовариства та Угодою про асоціацію, було прийнято Закон України «Про ринок природного газу», який спрямований на імплементацію актів законодавства Енергетичного Співтовариства у сфері енергетики.

Acquis ЄС, яке виходить за межі зобов'язань України за Договором про заснування Енергетичного Співтовариства, та повинно бути імplementоване Україною, включає в себе Регламент Комісії (ЄС) 312/2014 від 26 березня 2014 року про Мережевий кодекс балансування газу в газотранспортних системах (далі – Регламент 312/2014).

Стаття 6 Регламенту 312/2014 визначає, що оператор газотранспортної системи вчиняє балансуючі дії для:

- (а) підтримання газотранспортної системи в межах її операційних лімітів;
- (б) досягнення певної кількості газу у газотранспортній системі на кінець доби, що може відрізнятися від кількості, що очікується відповідно до передбачених подач та відборів для такої газової доби, та яка буде сумісна з економічною та ефективною експлуатацією газотранспортної системи.

Оператор газотранспортної системи вчиняє дії з балансування шляхом:

- (а) купівлі та продажу короткострокового стандартизованого продукту на торговій платформі; та/або
- (б) використання послуг балансування.

У відповідності зі статтею 7 Регламенту 312/2014 короткострокові стандартизовані продукти торгуються з поставкою по принципу протягом доби або на наступну добу сім днів на тиждень відповідно до чинних правил торгової платформи, як це визначено між оператором торгової платформи та оператором газотранспортної системи.

При цьому, згідно з частиною першою статті 8 Регламенту 312/2014 оператор газотранспортної системи має право закуповувати послуги

балансування в тих випадках, коли короткострокові стандартизовані продукти не зможуть, або це малоімовірно, задовольнити потреби у підтримці роботи газотранспортної системи в межах її операційних лімітів або за відсутності ліквідності торгівлі короткостроковими стандартизованими продуктами.

Для цілей закупівлі короткострокових стандартизованих продуктів оператор газотранспортної системи бере участь у торгах на торговій платформі, відповідно до статті 10 Регламенту 312/2014, що відповідає усім таким вимогам:

(a) забезпечує достатні можливості протягом газової доби як замовникам послуг транспортування для торгівлі, так і операторам газотранспортної системи для вчинення належних балансуєчих дій шляхом торгівлі відповідними короткостроковими стандартизованими продуктами;

(b) забезпечує прозорий та недискримінацій доступ;

(c) забезпечує надання послуг на рівних засадах;

(d) забезпечує анонімність торгів, хоча б до моменту завершення операції;

(e) надає детальний опис поточних заявок та пропозицій усім учасникам торгів;

(f) забезпечує, щоб інформація про усі торгові операції належним чином була доведена до відома оператора газотранспортної системи.

Кодекс газотранспортної системи, затверджений постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30.09.2015 № 2493, містить положення, які зобов'язують оператора газотранспортної системи вчиняти балансуєчі дії шляхом купівлі та продажу короткострокових стандартизованих продуктів.

Таким чином, положення Регламенту 312/2014, Кодексу газотранспортної системи зобов'язують оператора газотранспортної системи з метою здійснення дій з балансування газотранспортної системи здійснювати закупівлю короткострокових стандартизованих продуктів на торговій платформі та передбачають функціонування торгової біржі, що інтегрована з інформаційною платформою оператора ГТС та на якій учасники ринку протягом газової доби продають та купують газ для врегулювання своїх добових небалансів.

Поряд з тим, преамбулою Директиви 2014/24 передбачено, що процедура закупівель недоцільна, коли товари придбаваються безпосередньо на ринку, у тому числі на торгових майданчиках для таких товарів, як сільськогосподарська продукція, на сировинних чи енергетичних біржах, де регульована і контрольована багатостороння торговельна структура природно гарантує ринкові ціни.

Підрядні компанії можуть використовувати договірну процедуру без використання тендерної процедури у випадках, якщо товари, послуги чи продукція, що в подальшому постачаються оцінюються і купляються на товарному ринку відповідно до статті 50 Директиви 2014/25.

Водночас, з огляду на те, що Оператор ГТС України отримав акредитацію на Українській енергетичній біржі, даний крок зроблено в напрямку спільної роботи по створенню конкурентного ринку природного газу відповідно до європейських норм, учасником електронних біржових торгів природним газом має виступати і Оператор ГТС з метою забезпечення високої ліквідності ринку та формування ринкових цін, які стануть основою для розрахунку плати за добовий небаланс (маржинальних цін).

Додатково варто зазначити, що в Законі України «Про публічні закупівлі» вже враховані аналогічні норми для ринку електроенергії. Це дозволяє оператору ринку електроенергії закуповувати через торгівельні платформи товари і послуги на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку, балансуєчому ринку та ринку допоміжних послуг відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії».

З огляду на зазначене, проект Закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції.

В той же час, відповідно до пункту 5 Додатка XXVII-A Угоди про асоціацію, Україна зобов'язана провести консультації з Європейською Комісією з метою оцінки сумісності законопроекту з відповідними положеннями *acquis* ЄС.

Листом Комітету з питань європейської інтеграції від 13.04.2020 р. №04-20/12-2020/28964 було направлено відповідний запит на адресу Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Зважаючи на зазначене, необхідно відтермінувати розгляд проекту Закону України про внесення змін до Закону України "Про публічні закупівлі" щодо закупівлі природного газу (реєстр. № 3179) до отримання відповідного висновку Європейської Комісії.

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Климпуш-Цинцадзе Іванна Орестівна
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000EED52E0081548200
Дійсний до: 12.03.2022 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-20/10-2020/29940 від
14.04.2020

56939